

Оскільки вищі навчальні заклади мають займатися новаційною та інноваційною діяльністю, тобто «виробляти» нові об'єкти інтелектуальної власності та «ноу-хау», то наведений вище приклад можливої організаційної структури інноваційного центру у складі вищого навчального закладу може мати і більш складну та багатопрофільну структуру.

1. Побудова інноваційної моделі соціально-економічного розвитку в Україні не може не передбачати активну новаційну діяльність вищих навчальних закладів України як важливої структурної ланки інноваційної економіки.

2. Неефективність створених в останні роки інноваційних структур (технопарків) пов'язана не з тим, що є поганою сама ідея технопарків (як і ідея Інноваційного фонду, який діяв до 2000 року), а в створенні неадекватного, невідповідного інноваційного середовища їх діяльності, при якому пільги надавались не під проект, які могли стати конкурентноздатними на ринку, а суб'єктам, які були конкурентноздатними отримати ці пільги.

3. Для активізації новаційної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів необхідно створити ринок інтелектуальних ресурсів, прийняти Закон України, яким передбачити можливість створювати в структурі вищих навчальних закладів інноваційні центри (наукові парки) та закріпити права на створені ними об'єкти інтелектуальної власності, а також права на їх комерціалізацію. В Законі не слід передбачати пільги та незворотне бюджетне фінансування науково-технічної діяльності вузів (за виключенням, можливо, особливо важливих суспільних проектів).

4. В межах найближчих 2–3 років слід забезпечити якісну та сучасну інформаційну базу науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів. Витрати держави, проведені з метою створення такої інформаційної бази, матимуть мультиплікаційний соціально-економічний ефект.

5. Організаційна структура вищих навчальних закладів має бути трансформована та пристосована до потреб інноваційної економіки. Провідні вищі навчальні заклади повинні перетворитися в навчально-науково-новаційні комплекси, які займуться не тільки якісною підготовкою молодих спеціалістів та молодих науковців, але й стануть «фабриками» новацій, провідниками нововведень, відправною крапкою складних та динамічних інноваційних процесів в соціально-економічній системі України.

Література.

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV. // Відомості Верховної ради № 36 за 2002 р. – С. 882–892.

2. Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-111 «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» // ВВР – 2000. – № 36.

3. Василенко О.В. Інноваційний менеджмент. – Київ. ЦУЛ. – 2003. – 437 с.

4. Зубець М.В., Володін С.А. Розвиток інтеграції та інвестиційно-інноваційної діяльності. // Економіка АПК. – № 11. – 2003 – С. 3–9.

5. <http://www.rcsme.ru>.

6. <http://www.tisbi.ru>.

7. <http://www.communit8>.

УДК 334.72

Magdalena Jerzemowska

ARE THE EARLY BUBBLES SIMILAR TO THE CURRENT ONES?

The aim of the paper is to find out whether people have learned something from the past financial bubbles. It is possible to point out some similarities between the scandals caused by the Tulip Mania, the South Sea company and the Mississippi Company and the current financial crisis. It seems that the first three financial bubbles devastating Holland, England and France in XVII and XVIII centuries did not teach us much as people are still repeating the same mistakes.

Keywords: *the financial bubble, the Tulip Mania, mistakes, the South Sea company.*

The available evidence suggests that the current global financial crisis was precipitated by the ending of a speculative bubble in the U.S. residential property market. Speculative bubbles occur when asset values become significantly out of line with their intrinsic values. These values are not always obvious at the time, so bubbles are often only identified in hindsight, when a sudden drop in prices cause the bubble to burst. Financial bubbles are a recurring feature of financial history¹.

The first famous financial bubbles – the Tulip Mania (Holland), the South Sea (England) and the Mississippi (France) – occurred in 17-th and 18-th centuries. They arose in times of great transition - political, cultural, financial and commercial². They burst out in countries which had become the first truly global commercial powers³.

Those countries, because of their economic development, expansion of overseas empire and commerce, had undergone financial revolutions creating the first modern financial systems, systems of public finance, banking systems with central banks, enjoyed sound money⁴. They had securities markets and corporations⁵.

At that time uncertainty of life caused by such exogenous events as war, plague, social factors, encouraged speculation and caused a gambling outbreak, which had significant consequences for capital market speculations.

Tulip mania (1634–1637) occurred in a period called the Dutch Golden Age⁶. In the first quarter of the 17-th century the tulip had become the flower of fashion, a desired luxury item and a status symbol. There was a craze to possess rare broken tulips and

¹ K. Campbell, M. Jerzemowska: The 2008/9 Global Financial Crisis in Perspective: Financial Bubbles and other Factors. ZarzNºdzanie Finansamip/r D. Zarzeckiego, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2009.

² Ch.C. Dayl: «Paper Conspiracies and the End of All Good Order: Perceptions and Speculations in Early Capital Markets», Entrepreneurial Business Law Journal Vol.1, No 2, 2006.

³ P.L.Rousseau: «Historical Perspectives on Financial Development & Economic Growth», NBER Working Paper No. W9333, November 2002.

⁴ Ch.C. Dayl: «Is there a tulip in your future?: Ruminations on Tulip mania and the innovative Dutch Futures Markets». Journal des Ecomistes et des Etudes Humaines. A bilingual journal of interdisciplinary studies. Vo. 14, no 2, December 2004, p. 151–170.

⁵ Ch.C. Dayl: Risky Business: Popular Images and Reality of Capital Markets Handling Risk – From the Tulip Craze to the Decade of Greed. <http://ssrn.com/abstract=1018384>.

⁶ P. Garber: «Tulipmania». Journal of Political Economy 97 (3) 1989 : 535–60 P. D. French.

people were paying fortunes to get a unique bulb. The market broke in February 1637 and many people lost fortunes.

It is interesting that Holland encouraged some unsafe investments, because growth depends upon undertaking new and risky ventures. Safe investments were activities with extensive public regulation, while the risky and suspect investments included «trading in the wind» (trading shares the investor doesn't possess (stock options) were banned⁷. Futures traders were not prosecuted, but legal enforcement of the contracts was refused (only private enforcement). Was it not an interesting way of diversifying risks among investors?

The South Sea Bubble and the Mississippi Bubble were contemporaries (1619–1620) the first bursting in England, the second one in France.

In 1711 the South Sea Company was originally chartered to trade in the South Seas with Spanish colonies. It also enjoyed a monopoly on the slave trade to that region. In return for that, the Company assumed to take over substantial portions of the national debt and refinance it at rates favorable to the state. Speculation in the company's stock led to a great economic bubble known as the South Sea Bubble in 1720, which caused financial ruin for many.

The Mississippi Company was a chartered company established in 1684. In August 1717 Scottish businessman John Law acquired a controlling interest in it. Its initial goal was to trade and do business with the French colonies in North America, West Indies. The Company was granted a 25-year monopoly by the French government for that activities. In 1720 it acquired the Banque Royale (founded by John Law as Banque Générale in 1716).

Exaggerated marketing scheme led to wild speculation on the shares of the company in 1719. Shares rose from 500 to 15,000 livres, but by summer of 1720, there was a sudden decline in confidence, and the bubble burst.

The three bubbles may be seen, on one hand, as events created by «madness of the people», greediness of people eager to earn fortunes by gambling, but some authors claim that they were not markets gone mad, but rather quite rational investment schemes⁸. In all three of them, the information supplied and available was grossly incomplete.

The Dutch futures market for tulips was a mechanism for creating wealth and supported a much-coveted product, by transferring risk to willing takers. The contracts concerning sell of tulips created options that were calls for the buyers, offering protection against rising prices, and their were puts to sellers, the growers offering protection against falling prices, were developed⁹. The «failure» in the market was the lack of developed legal processes to handle the newly created futures market. Options, bill of exchange were new and incredibly innovative financial device.

The South Sea Bubble was a rational scheme for the necessary refunding of public debt that was flawed by design. The goal of refunding was certainly necessary and appropriate. The method of exchanging annuities for shares to reduce the debt and provide liquidity was fundamentally sound in theory. It had been successfully employed by the Amsterdam banks, the Bank of England and the banks of United States.

The South Sea Company shares were difficult to price and little accurate information was available about the share value or Company finances and market operations. Also, there was no

readily ascertainable fixed exchange for the debt, and this complexity was not easily understood.

The South Sea Bubble and the collapse of the John Law System in France were intrinsically entwined with market structure, legal remedies, investor behavior and promoter cupidity. The schemes were innovative, and the concepts sound, as evidenced by the successful refunding and monetizing of national debt that later occurred in Holland, England and America. John Law proposed nothing less than a corporate-like takeover of French government finance and its foreign colonies. Private equity was to refund the debt, providing great liquidity. He asserted that money was a medium of exchange and it had no intrinsic value.

The South Sea and Mississippi Bubbles there was institutional overstretch, legal shortcomings, primitive accounting, outright fraud and political corruption¹⁰.

It is amazing, but the first bubbles have a number of common features that are relevant to modern capital markets and contemporary crises, as:

- all the bubbles burst in the best economically developed countries, having most developed financial markets and financial system and then they spread;
- they occur suddenly;
- they happen in times of transformation, expansion and innovation (industry revolutions¹¹);
- they have national and international dimension and consequences, ruining people on interconnected financial markets, and imposing depressions;
- they give rise to new developments (J. Stiglitz predicts significant changes in attitude towards economy after the current crisis);
- they are caused by implementation of innovative financial instruments, (futures, options, private – public financing), which are not backed up by adequate developments in law, economy, science and people perception;
- they stem from bad decisions made by people, sometimes because of lack of information, knowledge and practice, sometimes by bribes and political influences;
- Lack of transparency (not proper accounting, audit, control), insider trading, ill capital markets are responsible for crises (now and centuries ago);
- anti-fraud measures and protections in the market for
- face-to-face fraud were non-existent in 17-th century, and quite often are week now;
- lack of measures enabling recognizing swindlers.

Centuries have passed and people still make the same mistakes, and undertake risky financial innovations. Have they learnt something from the previous bubbles?

Literature.

1. Bernstein, P. (1996) *The Remarkable Story of Risk*, John Wiley&Sons, p. 307.

⁷ Ch. C. Dayl: «Chaos in the Markets— Moral, Legal & Economic Signals In Three Fantastic Bubbles», 2004.

⁸ Ch. C. Dayl: «Chaos» on ..op.cit. Iub *Risky Business: Popular Images and Reality of Capital Markets Handling Risk – From the Tulip Craze to the Decade of Greed*».

⁹ Ch. C. Dayl: «Chaos» in the Markets—Moral, Legal & Economic Signals In Three Fantastic Bubbles, 2004

E. Thompson (2007), «The tulipmania: Fact or artifact?» (PDF), *Public Choice* 130 (1–2): 99–114, doi:10.1007/s11127-006-9074-4, <http://www.econ.ucla.edu/thompson/Document97.pdf>.

¹⁰ Ch. C. Dayl: «Risky Business: Popular Images and Reality of Capital Markets Handling Risk – From the Tulip Craze to the Decade of Greed..op.cit»; P. Bernstein, 1998, p. 307.

¹¹ M. C. Jensen: «The Modern Industrial revolution, Exit. And the failure of internal control system», *The Journal of Finance* Vo..63, No3, 1993 9 Ch. C. Dayl: «Risky Business: Popular Images and Reality of Capital Markets Handling Risk – From the Tulip Craze to the Decade of Greed..op.cit», P. Bernstein, 1998, p. 307.

¹²M. C. Jensen: «The Modern Industrial revolution, Exit. And the failure of internal control system», *The Journal of Finance* Vo..63, No3, 1993.

2. Campbell K. M. Jerzemowska (2009). The 2008/9 Global Financial Crisis in Perspective: Financial Bubbles and other Factors. Zarz№dzanie Finansami/p/r D. Zarzeckiego, Uniwersytet Szczecicki, Szczecin.

3. Ch. C. Dayl : (2006) «Paper Conspiracies and the End of All Good Order: Perceptions and Speculations in Early Capital Markets», Entrepreneurial Business Law Journal Vol.1, No 2, 2006.

4. Ch. C. Dayl : (2004) «Is there a tulip in your future?: Ruminations on Tulip mania and the innovative Dutch Futures Markets». Journal des Ecomistes et des Etudes Humaines. A bilingual journal of interdisciplinary studies. Vo. 14, no 2, December, p. 151–170.

5. Ch. C. Dayl : (2004) «Chaos» in the Markets—Moral, Legal & Economic Signals In Three Fantastic Bubbles.

6. Ch. C. Dayl : (2007) Risky Business: Popular Images and Reality of Capital Markets Handling Risk— From the Tulip Craze to the Decade of Greed. Working Papers Series, <http://ssrn.com/abstract=1018384>.

7. D. French: (2008): «The Dutch monetary environment during tulipomania» (PDF), The Quarterly Journal of Austrian Economics 9 (1): 3–14, doi:10.1007/s12113-006-1000-6, http://www.mises.org/journals/qjae/pdf/qjae9_1_1.pdf. Retrieved on June 24, 2008.

8. Garber P. M.: (1989) «Tulipmania». Journal of Political Economy 97 (3), : 535–60.

9. Garber P. M.: (1990) «Famous First Bubbles». Journal of Economic Perspectives 4 (2).

10. Jensen M. C.: «The Modern Industrial revolution, Exit. And the failure of internal control system», The Journal of Finance Vo. 63, No3, 1993.

11. Macay Ch.: (1841) Memoirs of Extraordinary Popular Delusions. V. I. London:Office of the National Illustrated Library, 227 Strand, p. 59-65.

12. Rousseau P. L.: «Historical Perspectives on Financial Development & Economic Growth», NBER Working Paper No. W9333, November 2002.

13. Thompson E. (2007), «The tulipmania: Fact or artifact?» (PDF), Public Choice 130(1–2): 99–114, doi:10.1007/s11127-006-9074-4, <http://www.econ.ucla.edu/thompson/Document97.pdf>.

мети у відповідній сфері, зокрема консолідації населення України як державоутворюючої спільноти, використовуючи економічні, правові, соціально-психологічні та адміністративні методи державного управління. Для визначення шляхів ефективного використання соціально-психологічних методів державного управління (далі – СПМДУ) необхідно здійснити відповідний аналіз середовища взаємодії держави і населення, але при цьому слід пам'ятати, що можливості й загрози можуть переходити у свою протилежність, за певних обставин та втручання у внутрішні процеси зовнішніх факторів, які попередньо не було враховано з різних причин.

➤ **Проблеми взаємодії держави й суспільства розкривали** такі вчені, як Е. Аронсон, П. Бурдье, Н. Драгомирецька, І. Ібрагімова, В. Нікітін, С. Московічі, О. Крутії, О. Радченко та ін. Роботи названих авторів мають важливе наукове і практичне значення, однак використання наведених методів майже не досліджується, що й викликає необхідність вивчення їх ролі у процесах консолідації населення України.

➤ **Метою публікації є аналіз стану відкритості** управлінського середовища на регіональному рівні.

Мета детермінувала розв'язання таких завдань, як:

- визначення рівня відкритості взаємодії держави й населення регіонів;
- стан володіння державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування теоретичними знаннями щодо змісту та особливостей СПМДУ.

➤ **Консолідація населення України як державоутворюючої спільноти** вимагає від державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування знань суті СПМДУ, їх специфіки та рівня ефективності від використання. Адже саме регіональні органи влади покликані реалізувати державну політику таким чином, щоб забезпечувати баланс регіональних і державних інтересів і, при цьому, єдність усіх суспільних сил.

Від того, як державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування розуміють і вміють застосовувати СПМДУ на практиці, залежить рівень відкритості взаємодії держави й населення. Щоб виявити рівень їх обізнаності про СПМДУ, яким із методів вони надають перевагу та ряд інших питань, пов'язаних з використанням СПМДУ, було розроблено анкету й проведено соціологічне дослідження. Структура анкети складалася з блоків, які різносторонньо сприяли розкриттю рівня володіння державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування знаннями та практичними навичками щодо використання СПМДУ.

Основний методичний прийом полягав у виборі респондентами найбільш близького варіанту поведінки чи СПМДУ. За змістом запитань та варіантів відповідей на них, яким віддали перевагу респонденти, виявилася можливість визначити: якими СПМДУ найчастіше користуються державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування в управлінській діяльності; їх теоретичні знання про СПМДУ та практичні навички щодо використання наведеними методами; рівень виправданості ними використання СПМДУ маніпулятивного типу в державному управлінні та стан відкритості середовища, з яким взаємодіє населення України.

Метою дослідження стало визначення шляхів налагодження відкритої взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з населенням регіонів за умов використання СПМДУ та практичних навичок їх використання державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування в управлінській діяльності. Було висловлено такі припущення:

- у сучасних трансформаційних умовах в Україні переважає низький рівень відкритості взаємодії держави й населення регіонів, що характеризується перевагою у виборі СПМДУ маніпулятивного типу;

мета

УДК 32.019.5

Світлана Білосорочка

АНАЛІЗ СТАНУ ВІДКРИТОСТІ УПРАВЛІНСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

У статті розкривається рівень володіння державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування південно-східних регіонів України соціально-психологічними методами державного управління. Також мова йде про прояви партнерського та маніпулятивного типу взаємодії держави й суспільства.

Ключові слова: взаємодія, соціально-психологічні методи державного управління, опитування, державні службовці.

➤ Розбудова державності України має супроводжуватися переходом до відкритої партнерської взаємодії держави й суспільства, що дозволяє досягнути управлінської